

Правапіс *не* з дзеясловамі

209. Прачытайце прыказкі. Чаму так гавораць?

Хто не працуе, таму не шанцуе.

Хто не сее, у таго не расце.

Рана не ўстанеш — многа не зробіш.

Знайдзіце ў прыказках дзеясловы. Як пішацца **не** з дзеясловамі? Запішыце прыказкі. Падкрэсліце **не** разам з дзеясловам.

Вусна ўтварыце новыя прыказкі ад прапанаваных, апусціўшы слова **не**. Ці змяніўся сэнс выказванняў?

Не з дзеясловамі пішацца асобна.

210. Прачытайце карысныя парады, якія можна даць вучням перад летнімі канікуламі.

1. Не сядзіце ўвесь час дома, многа гуляйце на вуліцы. 2. Не хадзіце адны на рэчку, рабіце гэта з дарослымі. 3. Не забывайце пра кнігі, чытайце іх у вольны час. 4. Не сядзіце без справы, прыдумайце сабе занятка на гэты час.

Рм Успомніце яшчэ некалькі парад. Дайце іх сваім аднакласнікам. Выкарыстайце дзеясловы з **не**.

Запішыце любыя дзве парады на выбар. Падкрэсліце **не** разам з дзеясловам.

211. Дапоўніце прыказкі патрэбнымі дзеясловамі з правага слупка. Чаму так гавораць?

За доўгі язык

Добрае слова

З песні слова

Праўду

Дроў у лес

Кашу маслам

Пара касцей

Салаўя песнямі

(не)забываецца

(не)пахваляць

(не)возяць

(не)закапаеш

(не)ломіць

(не)выкінеш

(не)сапсуеш

(не)накорміш

А сапсавáць — пагоршыць (рус. испортить)

Спішыце тры прыказкі на выбар. Раствлумачце правапіс **не** з дзеясловамі. Вызначце час дзеясловаў.

212. Прачытайце каламбур. Якія словы ў сказах дапамаглі стварыць яго?

Плылі на караблі
і трапілі на рыф мы.

(Не)бойцеся, калі
ўсё гэта дзеля рыфмы.

У. Мазго.

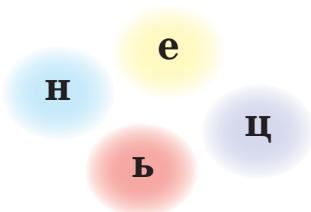
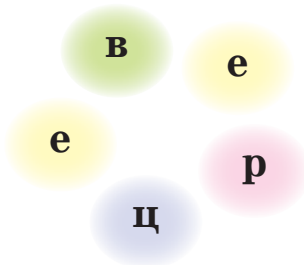
Раствлумачце правапіс **не** з дзеясловам.

А рыф — падводнае ці надводнае ўзвышэнне марскога дна, небяспечнае для караблёў

213. Прачытайце загадкі. З «рассыпаных» літар складзіце словы-адгадкі.

1. Плача і вые,
гуляе па полі.
Толькі ў рукі
(не)возьмеш ніколі.
К. Камейша.

2. Цэлы дзень ён забаўляецца,
цэлы дзень за мной ганяецца,
а як толькі сонца зойдзе —
яго тады ніхто (не)знойдзе.
У. Мацвеевка.

Спішыце адну загадку на выбар, раскрываючы дужкі.
Вызначце час дзеясловаў.

214. Прачытайце жарт. Што выклікала ў вас усмешку? У прамым ці пераносным значэнні ўжыла бабуля дзеяслоў *скокні*?

Бабуля звяртаецца (да)унука:

— Мікітка, *скокні (на)двор, (на)глядзі*, ці дождж ідзе.

— Я, бабуля, так скакаць (не)умею, — сур'ёзна (ад)казаў Мікітка. (*М. Маскевіч.*)

Выпішыце выдзеленыя словы, раскрываючы дужкі.
Растлумачце правапіс запісаных слоў.

215. Прачытайце пары слоў. Як яны называюцца?

Рухацца — стаяць, маўчаць — размаўляць, па-
лепшыць — пагоршыць, забараняць — дазваляць.

Ператварыце дзеясловы-антонімы кожнай пары ў
блізкія па значэнні словы. Выкарыстайце слова **не**.

Узор. *Рухацца — не стаяць, ...*

Запішыце. З адной парай блізкіх па значэнні дзея-
словаў вусна складзіце сказы.

216. Прачытайце прыказкі. Чаму так гавораць?

Садок пасадзіў — добрую справу зрабіў.

Хто ўвесну скача, той увосень плача.

Складзіце свае прыказкі, далучыўшы да дзеясловаў
слова **не**. Запішыце адну з прыказак, якая ў вас атры-
малася.

217. Вусна дапоўніце спалучэнні слоў з левага слуп-
ка словам **не**. Растлумачце іх значэнне, карыстаючыся
словамі з правага слупка.

... адрываць вачэй

... зводзіць вачэй

... выходзіць з галавы

... ідзе з думак

не забываецца

глядзець пільна, уваж-
ліва, не адрываючыся

З адным з прыведзеных спалучэнняў на выбар скла-
дзіце і запішыце сказ.

Выканайце інтэрактыўнае заданне.

218. Са слоў складзіце і запішыце прыказкі. Падкрэсліце **не** з дзеясловамі.

Праца, не, здароўя, адбірае.
Работы, не, словам, заменіш.
Праца, не, нікога, крыўдзіць.
Умеламу, не, рукі, баляць.
Пад, камень, ляжачы, не, вада, цячэ.
Рэшатам, не, вады, наносіш.

❖ Намалюйце схему першага сказа.

Успомніце

З якімі часцінамі мовы вы пазнаёміліся?

219. Прачытайце. Што аб'ядноўвае словы ў кожнай групе?

1. Чорны, чарната, чарнець.
2. Весяліцца, вясёлы, весялосць.
3. Холад, халодны, халадаць.

Падзяліце словы на тры групы па іншай прымеце. Запішыце іх у тры слупкі. Што аб'ядноўвае словы ў кожным слупку?

Дапоўніце кожны слупок слоў уласнымі прыкладамі.

220. Знайдзіце ў кожнай групе слоў лішняе. Запішыце астатнія словы кожнай групы. Вызначце прымету, якая аб'ядноўвае словы ў кожнай групе.

1. Птушка, песня, радасць, конь, печ.
 2. Акуляры, дзверы, барацьба, штаны, канікулы.
 3. Вясёлы, добрае, сонечны, дзянёк, прыгожая.
 4. Бяжыць, слухаў, думае, глядзіць, смяецца.
- Абазначце канчаткі назоўнікаў і прыметнікаў.

221. Прачытайце спалучэнні слоў. Выпішыце тыя з іх, якія напісаны па-беларуску.

Залаты медаль, золотая медаль; белая гусь, белый гусь; зелёны салат, зялёная салата; широкая степь, шырокі стэп; доўгі цень, длинная тень.

Вызначце род назоўнікаў.

?! Словы якой часціны мовы дапамаглі гэта зрабіць?

222. Прачытайце сказы. Вызначце, якой часцінай мовы з'яўляюцца выдзеленыя словы.

(...)
1. У руках у таты была бліскучая **піла**. Таня (...)
піла чай з прыгожага кубачка.

(...)
2. Тонкія **вусны** рабілі твар настаўніцы крыху (...)
строгім. На ўроку дзеці рабілі **вусны** пераказ тэксту.

(...)

3. Бабуля стала каля пліты і пачала смажыць
(...)
бліны. Кошка ціха падышла да стала.

(...)

4. Снежань, студзень, люты — зімовыя ме-
сяцы. Трэба дапамагаць птушкам і жывёлам у
(...)
люты мароз.

(...)

5. У кветніку Лілі растуць прыгожыя ружы.
(...)
Летам дзеці часта лілі ваду пад пладовыя дрэвы.

Спішыце два сказы на выбар.

223. Спішыце, раскрываючы дужкі.

Наша вострая піла —
не піла, а пчала.
(Не)піла, (не)ела,
ні разу (не)прысела,
а ўсё пела і гула —
вясёлая піла.

В. Вітка.

Пазначце, якой часцінай мовы з'яўляюцца выдзе-
леныя словы.

❖ Вусна вызначце час, род і лік дзеясловаў у вершы.

ПРАВЕРЦЕ СЯБЕ

Адкажыце на пытанні

1. Што такое назоўнік?
2. Як змяняюцца назоўнікі?
3. Як вызначыць род назоўнікаў?
4. Чаму ў назоўніка *наводзіны* нельга вызначыць род?
5. Што такое прыметнік?
6. Як змяняюцца прыметнікі?
7. Як вызначыць род і лік прыметнікаў?
8. Што такое дзеяслоў?
9. Як змяняюцца дзеясловы?
10. У форме якога часу дзеясловы змяняюцца па родах?
11. Як пішацца *не* з дзеясловамі?
12. Якую ролю ў сказе часцей выконваюць назоўнікі, якую — прыметнікі, а якую — дзеясловы?

Творчая хвілінка _____

Уявіце, што ў класе праводзіцца канферэнцыя на тэму «Часціны мовы ў беларускай мове». Выберыце любую з вивучаных часцін мовы і падрыхтуйце па ведамленне з прыкладамі на тэму «Што я ведаю пра назоўнік (прыметнік, дзеяслоў)». Карыстайцеся інфармацыяй на форзацах вучэбнага дапаможніка.

224. Прачытайце тэкст. Каго лічаць добрымі рыбакамі ў жывёльным свеце?

Сярод жывёл ёсць не толькі добрыя паляўнічыя, але і рыбакі. Ама́тарамі рыбалкі лічацца выдра, мядзведзь, чапля, бакла́н. Любяць паласавацца рыбкай бусел і жораў. Але ім шанцуе не так, як шэрай чаплі. Гэта птушка рыбачыць па-майстэрску. Яна доўга стаіць у вадзе каля берага і не варушыцца. Галаву чапля хавае між плячэй. Тырчыць толькі вострая дзюба.

Пры з'яўленні рыбка галава ўзнямаецца і імгненна знікае пад вадой. Праз секунду ў дзюбе ўжо трапечацца рыбка.

A **аматар** — любіцель
бакла́н — вялікая вадаплаўная птушка

Пра што гэты тэкст? Якая яго асноўная думка?

Якія з прапанаваных загаловаў больш падыходзяць да тэксту: «Найлепшы рыбак сярод птушак», «На рыбалцы», «Рыбакі ў жывёльным свеце»?

На што ўказвае выбраны вамі заглавак: на тэму ці на асноўную думку?

Выпішыце з тэксту аднакаранёвыя словы, абазначце ў іх корань.

Падзяліце тэкст на часткі. Карыстайцеся планам.

План

1. Жывёлы-рыбакі.
2. Чапля на рыбалцы.

Вусна перакажыце першую частку тэксту.

225. Прачытайце сказы. Расстаўце іх у патрэбнай паслядоўнасці, каб атрымаўся тэкст.

У гэты час ён часта ходзіць з бацькамі ў лес. Мікітка вельмі любіць лета. Сям'я збіраецца ў падарожжа на цэлы дзень. Мама бярэ з сабой ежу. У лесе яны знаходзяць маляўнічую палянку і адпачываюць там да вечара. Мікітка і тата складваюць у рукзак патрэбныя рэчы.

Спішыце першы сказ выпраўленага тэксту. Падкрэсліце ў ім галоўныя члены. Вусна пастаўце пытанні ад выказніка да іншых слоў у сказе.

226. Прачытайце тэкст. Чым адметны ліпень?

Ліпень

У народзе кажуць: ліпень пякучы, але даручы. Сапраўды, гэта самы гарачы месяц лета. Ён доўгі чалавеку спелыя лясныя і садовыя ягады, гародніну.

Ноччу з 6 на 7 ліпеня адзначаецца Купалле. Гэта народнае свята сонца і агню, вады і раслін. Да яго рыхтуюцца загадзя. Днём збіраюць зёлкі. Яны ў гэты час набываюць гаючую сілу. Ноччу паляць вогнішча, скачуць цераз яго, шукаюць папараць-кветку.

12 ліпеня — Пятроў дзень, старажытнае земляробчае свята. Раней яго таксама адзначалі гуляннямі з карагодамі, гушканнем на арэлях. Адна з прыказак гаворыць: «Святы Пятро жыта спеліць». Так у народзе заўважылі, што ў гэты час з'яўляюцца каласкі ў злаках.

А даручы — тут: багаты на розныя дарункі
зёлкі — лекавыя травы
гаючы — здольны вылечваць хваробу

Прачытайце план. Ці адпавядае паслядоўнасць пунктаў плана паслядоўнасці частак у тэксце? Як яе трэба змяніць?

План

1. Купалле.
2. Гарачы ліпень.
3. Пятроў дзень.

Спішыце частку тэксту, якая адпавядае малюнку.

227. Прачытайце верш з патрэбнай інтанацыяй.

Букет

Я дамоў прыйшла з букетам_
— Чым ён пахне, мама_
— Летам_

В. Астаховіч.

Спішыце. Пастаўце патрэбныя знакі прыпынку ў канцы сказаў.

228. Прачытайце тэкст. Вызначце ў ім віды сказаў па мэце выказвання.

Вось і настала лета. На лузе вабяць сваёй прыгажосцю кветкі. У лесе хутка з'являцца суніцы. А як добра зараз на рэчцы! Купайцеся, сябры, загарайце, лавіце рыбу разам з дарослымі! Вуды і прылады для плавання ў вас падрыхтаваны? *(Па матэрыялах часопіса «Вясёлка».)*

Выпішыце клічныя сказы. У пабуджальным сказе падкрэсліце дзеясловы.

229. Прачытайце скорагаворкі. Назавіце ў іх галоўныя члены сказа. Вусна пастаўце пытанні да астатніх слоў у сказах.

1. Хвостом па вадзе водзіць
вугор вёрткі.

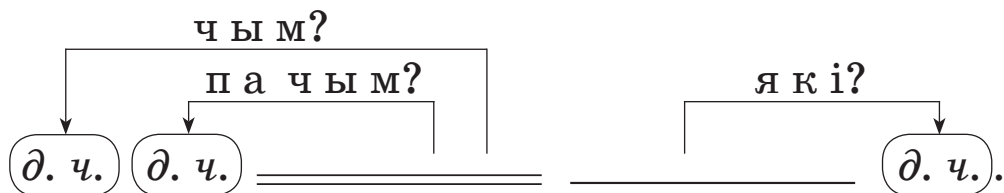

2. Цыбаў па балоце бацян цыбаты.

А. Зэкаў.

Запішыце сказ, які адпавядае
схеме. Прачытайце яго з пытальнай
інтанацыяй, з моцным пачуццём.

Навучыцеся хутка і правільна вымаўляць запісаную
скарагаворку.

Падбярыце сінонім да слова *бацян*.

230. З асобных слоў складзіце і запішыце сказы.
Ці ўтвараюць яны тэкст?

У, жыта, чэрвені, каласуе.

Пачынаюць, суніцы, чырванець.

Пахне, канюшына, мёдам.

Замаўкаюць, спевы, птушыныя.

У, птушак, большасці, лясных, птушаняты,
вывеліся.

Клапатлівыя, носяць, і, мушак, бацькі, у,
гнёзды, чарвякоў.

Падкрэсліце ў першым сказе дзейнік і выказнік.

❖ Намалюйце схему гэтага сказа.

231. Прачытайце. Якой вы ўявілі сабе сароку? Якая асаблівасць яе паводзін прыгадваецца ў вершы?

У сарокі-белабокі
церам белы і высокі.
На стале пяць этажэрак.
І на кожнай з іх — кувэрак.
У кувэрачках трашчоткі
ёсць навіны, ёсць і плёткі.
І разносіць іх сарока
недалёка і далёка.

Н. Галіноўская.

Знайдзіце і выпішыце антонімы. Падбярыце і запішыце антонімы да выдзеленых слоў.

232. Пазнаёмцеся са значэннямі слова *плётка* ў беларускай мове.

1. Плётка — кароткі бізун.
2. Плётка — ілжывая чутка.

Якое значэнне мае гэта слова ў вершы з практыкавання 231? Запішыце адпаведны сказ. Якое значэнне мае гэта слова ў рускай мове?

233. Прачытайце словы. Знайдзіце сярод іх сінонімы.

Вестка, пахучы, блізка, весць, навіна, непадалёку, душысты, паведамленне, духмяны, недалёка, паблізу, водарны.

Запішыце кожную групу сінонімаў з новага радка.

234. Прачытайце прыказкі. Пазнаёмцеся са словамі для даведкі. Сфармулюйце заданне да практыкавання і выканайце яго.

Згода збірае, ... растрасае. Лепш адзін ..., як дзесяць ворагаў. Старую рэч на ... змяняй ці хоць за плот кідай, старога сябра на ... не мяняй.

Словы для даведкі: *нязгода, прыяцель, новую, новага.*

Перакладзіце слова *плот* на рускую мову, растлумачце яго значэнне.

235. Прачытайце вершаваныя радкі. Навучыцеся хутка і правільна вымаўляць іх. Ці спрытны смоўж на самай справе?

І ўпоперак, і ўдоўж
поўз па дрэве спрытны **смоўж**.
У. Паўлаў.

Запішыце сказ па памяці. Падкрэсліце ў ім антонімы. Падбярыце і запішыце сінонім да выдзеленага слова.

236. Прачытайце і адгадайце загадку.

Што за кветачка такая
на вадзе зіхціць-гайдаецца:
днём на сонцы **загарае**,
уначы ў рацэ **хаваецца**?

А. Зэкаў.

Спішыце загадку. Запішыце слова-адгадку. Падкрэсліце антонімы.

❖ У прамым ці пераносным значэнні ўжыта ў загадцы выдзеленае слова?

❖ Прыдумайце і запішыце сказ, у якім гэта слова будзе ўжыта ў прамым значэнні.

237. Прачытайце тэкст. У чым карысць суніц? Як трэба іх збіраць?

Суніцы

Суніцы — смачныя і сакавітыя ягадкі. Яны з'яўляюцца ў лесе ў чэрвені. Збіраюць гэтыя ягады днём, калі прападае раса. Іх сушаць, з іх вараць варэнне. Высушаныя ягады — лекі ад многіх хвароб, а лыжачка сунічнага варэння заўсёды нагадвае пра лета.

Выпішыце з тэксту аднакаранёвыя словы, абазначце ў іх корань.

238. Прачытайце скарагаворку. Навучыцеся хутка і правільна вымаўляць яе.

Чародкай невялічкай праходжваюць ля хаты індык з індычкай і індычаняты.

М. Пазнякоў.

Спішыце. Абазначце корань у аднакаранёвых словах. Знайдзіце прыстаўкі ў словах.

239. Прачытайце верш. З кім параўноўваецца месяц? На што падобна неба ў вершы? Падбярыце сінонім да слова *муражок* (*мурог*).

Месяц і зорачкі

Месяц, срэбны пастушок,
на жалейцы грае,
на нябесны **муражок**
зорачкі (*з/с*)бірае.
А як **сонейку** ўставаць —
гоніць іх а(*д/т*)пачываць.
Г. Аўласенка.

Спішыце, устаўляючы патрэбныя літары.

Знайдзіце словы з памяншальна-ласкавым значэннем. Для чаго аўтар выкарыстоўвае іх у вершы? Абзначце суфіксы ў выдзеленых словах.

240. Прачытайце прыказкі. Чаму так гавораць?

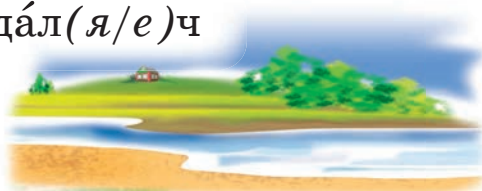
Лё(*г/х*)ка (*с/з*)казаць, ды н(*е/я*)лёгка (*с/з*)рабіць.
Шчыра (*с/з*)казана, як (*с/з*)вязана.

Спішыце, раскрываючы дужкі.

241. Прачытайце і адгадайце загадкі.

1. Між лугоў, л(*я/е*)соў уда́л(*я/е*)ч
стужка сіння віецца.
І агонь яе (*не*)спаліць,
і ніколі (*не*)парвецца.

2. Ра(з/с)разала далі
і скакала вес(я/е)ла,
кал(е/я)ровы шáлік
між воблакаў павесіла.
М. Пазнякоў.

А уда́леч — удалечыню (рус. вдаль)
шáлік — рус. шарф

Спішыце, раскрываючы дужкі. Абазначце прыстаўкі ў выдзеленых словах.

❖ Знайдзіце ў загадках аднакаранёвыя словы. Абазначце ў іх карань.

242. Прачытайце верш. Якія колеры ў лета? Словамі якіх часцін мовы аўтар перадаў гэтыя колеры?

Колеры лета

У вясёлкі колер лета!
Ну а ў лета — колер кветак,
колер возера і рэчкі,
колер верасу і грэчкі,
і малінавай дзялянкі,
і бруснічнае палянкі,
і чароту, і чабору,
і зялёны колер бору...

Г. Аўласенка.

Выпішыце з верша назоўнікі ў тры слупкі па ўзоры.

<i>м. р.</i>	<i>ж. р.</i>	<i>н. р.</i>
<i>Узор: колер</i>	<i>вясёлка</i>	<i>лета</i>
...

Выпішыце прыметнікі, разбярыце іх па саставе.

243. Прачытайце вершаваныя радкі. Падбярыце сінонімы да слоў у дужках так, каб захавалася рыфма.

1. Мы з сястрычкаю здзівіліся,
і здзіўленне без канца:
эльфы добрыя з'явіліся
на пушынках-(*адуванчыках*).

В. Кажура.

2. Бачны ў жыце ён здалёк,
наш блакітны (*валошка*).

А. Зэкаў.

Запішыце блізкія па сэнсе назоўнікі. Вызначце іх род.

244. Прачытайце і адгадайце загадку.

На адной сяджу і мару,
што ў другой куплю тавару.

У. Мазго.

Якія значэнні мае слова-адгадка? Дапоўніце групы сінонімаў словам-адгадкай.

1. Магазін, крама,
2. Лава, услон,

Запішыце словы-сінонімы. Якой часцінай мовы яны з'яўляюцца? Вызначце іх род.

245. Прачытайце тэкст. Чым адметны першы месяц лета?

Прыгожы свет у чэрвені. Над зямлёй пасля цёплага дажджу ззяе вясёлка. У небе плывуць лёгкія аблачынкі. У агародзе паспелі духмяныя клубніцы. На сонечнай паляне просяцца ў вядзерца салодкія суніцы. З зялёнага моху выглядваюць жоўтыя лісічкі. *(Па матэрыялах часопіса «Вясёлка».)*

Выпішыце з тэксту прыметнікі разам з назоўнікамі, з якімі яны звязаны па сэнсе. Вызначце лік і род прыметнікаў.

246. Прачытайце. Якія радкі верша падказалі вам, што аўтар клапаціцца пра прыроду?

Рамонкі

Цягнуцца да сонца
кветачкі малыя —
белыя пялёсткі,
вочкі залатыя.

Тонкія сцяблінкі
ветрык абдымае.
Я не рву рамонкаў —
хай на сонцы ззяюць.

Н. Сцепуць.

Спішыце. Знайдзіце прыметнікі. Абзначце ў іх канчаткі і вызначце лік.

Які з прыметнікаў ужыты ў пераносным значэнні? Прыдумайце сказ, у якім гэты прыметнік будзе ўжывацца ў прамым значэнні.

247. Прачытайце прыказку і запомніце яе. Чаму так гавораць?

Ад добрага (*не*)уцякай і благога (*не*)рабі.

Спішыце, раскрываючы дужкі. Знайдзіце і падкрэсліце супрацьлеглыя па сэнсе прыметнікі.

248. Спішыце, раскрываючы дужкі. Вусна пастаўце пытанні ад назоўнікаў да прыметнікаў. Абзначце лік прыметнікаў.

Пчолка

Джала ў пчолкі, як іголка.
(*Не*)чапай мяне ты, пчолка!
А працуй: з духмяных кветак
мёд збірай для добрых дзетак.
А. Лапошыч.

❖ Назавіце ў вершы пабуджальныя сказы.

◆◆◆

249. Прачытайце. Якія словы дапамаглі вам уявіць лета гарэзлівай дзяўчынкай?

Спявае лета

У стракатым сарафане
скача лета на паляне
сярод кветак і сунічак.
Запытайцеся ў крынічкі:
«Хто спяваў прыгожа гэтак?»
І яна адкажа: «Лета».

Л. Багдановіч.

Спішыце. Вызначце час і лік выдзеленых дзеясловаў. У дзеяслова прошлага часу вызначце род. У прамым ці пераносным значэнні ўжыты гэтыя дзеясловы ў вершы?

250. Прачытайце. Знайдзіце ў кожнай групе слоў лішняе. Запішыце астатнія словы. Назавіце прымету, якая аб'ядноўвае словы кожнай групы.

1. Ездзіў, чытаў, весяліліся, цячэ, гулялі.
2. Плавае, загарае, бегаюць, прынеслі, пада-рожнічаюць.
3. Пажартуе, адпачнуць, убачыць, наведаюць, растуць.

Рм Раскажыце, якія прыемныя заняткі чакаюць дзяцей летам. Выкарыстайце запісаныя дзеясловы.

251. Прачытайце жарт. Што выклікала ў вас усмешку?

- Ты рукі мыла?
 - Мыла! Але без мыла.
 - А ці чыста памыла?
 - Паглядзі на ручнік.
- У. Содаль.*

Якой часцінай мовы з'яўляюцца выдзеленыя словы? Выпішыце дзеясловы прошлага часу, абазначце суфіксы, вызначце лік.

252. З асобных слоў складзіце і запішыце сказы. Падкрэсліце ў іх дзейнік і выказнік.

- На, цень, ад, дрэва, ляжаў, вадзе.
- Па, возеры, гусь, белая, плыла.
- Да, падышоў, вады, сабака, вялікі.
- Сонечныя, ляжалі, на, акуляры, матулі, паліцы.

Якой часцінай мовы з'яўляюцца дзейнікі ў сказах? Вызначце іх род і лік.

253. Прачытайце слоўнікавыя словы ў крыжаванцы. Якія літары пішуцца ў іх на месцы пропускаў?

										П а ? у к				В																													
										?	я											Ы																					
										Ш	ч	а	?	ц	е											П																	
										Ы											ч											?	с										
										П	о	?	т	а											а	?	ч	ы	н	і	ц	ь											
																				а											н											а	і
										в	о	с	е	н	?	с	к	і											ы											л			

254. Прачытайце і адгадайце загадкі. Якія дзеясловы дапамаглі вам знайсці адгадкі?

1. Бяжыць і (*не*)спыняецца,
ніколі (*не*)стамляецца.
2. Не конь, а пасецца,
у рукі (*не*)даецца.

У. Карызна.

Спішыце загадкі, раскрываючы дужкі. Вызначце час і лік дзеясловаў.

255. Прачытайце скарагаворку. Навучыцеся хутка і правільна яе вымаўляць.

Завіта́ла зебра да зубра́,
зебра зубру зы́чыла добра.

В. Жуковіч.

А завіта́ла — наведала, праведала
зы́чыла — *тут:* жада́ла

Запішыце скарагаворку па памяці. Знайдзіце ў ёй дзеясловы прошлага часу. Вызначце іх лік і род.

Рм Прыдумайце падобную скарагаворку, замяніўшы слова *зебра* на слова *заяц*. Як змяніліся дзеясловы ў ёй?

Слоўнікавыя словы

адцвіта́ць
адчыні́ць
асцяро́жны
блішча́ць
буле́н
бутэ́рбрóд
во́блака
во́сеньскі
ву́лей
вы́йсці
гарадскі́

гасці́нец
дзённі́к
звіне́ць
паву́к
пенáл
по́шта
пясча́ны
свяці́ць
смяя́цца
сшы́так
шча́сце

Спіс выкарыстаных крыніц

